

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - **Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende de dienstencheques, wat betreft de digitalisering**
- **Definitieve goedkeuring**

Samenvatting

Dit besluit wijzigt enkele bepalingen in het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende de dienstencheques met het oog op de verdere digitalisering van het stelsel van de dienstencheques in 2025.

In eerste instantie worden alle dienstencheques gedigitaliseerd en wordt het gebruik van elektronische dienstencheques dus de norm. Er zal evenwel voorzien worden in de nodige alternatieven voor niet en minder digitaal onderlegde gebruikers. Deze zullen door het departement worden bepaald via het bestek voor de toekomstige overheidsopdracht van de uitgiftemaatschappij. Verder worden er enkele aanpassingen doorgevoerd in het financieringsmodel. Daar waar vandaag de facturatie gebeurt op basis van de uitgiftedatum, zal in de toekomst de prestatiedatum centraal staan. Hiermee wordt de prefinanciering van het stelsel deels verminderd en kunnen we het na-ijlend effect van de indexeringen voor de erkende ondernemingen wegwerken. Daarnaast wordt ook het systeem van vervallen dienstencheques gewijzigd en wordt het minimum plafond voor de bestelling van dienstencheques opgeheven.

Tot slot wordt in dit ontwerp van besluit ook van de gelegenheid gebruik gemaakt om enkele tijdelijke bepalingen te schrappen die verwijzen naar coronamaatregelen die vandaag niet meer van toepassing zijn.

1. SITUERING**A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING**

Beleidsdomein: Werk en Sociale Economie
Beleidsveld: tewerkstellingsbeleid

Dit besluit stelt dat dienstencheques gedigitaliseerd worden en dat het gebruik van elektronische dienstencheques dus de norm wordt vanaf 1 januari 2025.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd onderworpen aan:

- het wetgevingstechnisch – en taaladvies nr. 2022/443 van 5 december 2022;
- het advies van de inspectie van financiën van 30 november 2022;
- het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting van 12 januari 2023.

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd principieel goedgekeurd op 13 januari 2023.

Het bijgaande ontwerp werd nadien onderworpen aan:

- het advies van de SERV van 30 januari 2023
- het advies nr 2023/016 van de Vlaamse Toezichtcommissie van 17 januari 2023
- het advies nr. 73.180/1 van de Raad van State van 29 maart 2023
- het standaardadvies nr. 65/2023 van de Gegevensbeschermingsautoriteit van 24 maart 2023, gegeven op 27 april 2023

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Enkele jaren geleden werd een traject opgestart om te onderzoeken op welke manier we het Vlaams dienstenchequesysteem meer toekomstbestendig kunnen maken. Een meer toekomstbestendig systeem vertaalt zich op verschillende vlakken, o.a. een verbeterde digitalisering, efficiëntere beheersystemen en gebruiksvriendelijke (klanten)oplossingen, en dit zowel voor de betrokken ondernemingen, werknemers en gebruikers, als voor de Vlaamse Overheid.

Op basis van de output van de verschillende analyses die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden heeft het departement Werk en Sociale Economie een nieuw dienstenchequemodel voorgesteld waar digitalisering centraal staat en waar we de knelpunten van het huidig systeem wegwerken, zonder al te veel in te boeten op de sterktes van het huidig systeem.

Na consultatie van de betrokken stakeholders en een grondige proces- en risicoanalyse van dit model werd op de Vlaamse Regering van 9 september 2022 een non-paper aangenomen, waarin werd voorgesteld om dit nieuw model uit te rollen tegen 2025.

In het nieuw dienstenchequemodel worden de papieren dienstencheques afgeschaft en staan elektronische dienstencheques centraal. Er wordt volledig ingezet op efficiënte digitale processen. Voor 80% van de dienstenchequegebruikers zal er niks veranderen. De werkwijze die vandaag wordt toegepast voor het beheer van de elektronische dienstencheques wordt immers de norm, wat ook het proces voor erkende ondernemingen en werknemers eenvoudiger en efficiënter maakt.

Hoewel de papieren dienstencheques verdwijnen, laten we de niet en minder digitaal-onderlegde gebruikers niet in de kou staan. Er zal over gewaakt worden dat het nieuwe systeem toegankelijk blijft voor elk type gebruiker. Momenteel loopt een pilootproject (MVP+) om verschillende alternatieve kanalen met het oog op het beheer van de dienstenchequeportefeuille te testen op klantvriendelijkheid en toegankelijkheid voor niet en minder digitaal vaardige dienstenchequegebruikers. De aanbevelingen die voortvloeien uit deze testcase zullen

meegenomen worden voor de uitbesteding van de uitgiftemarkt van het nieuwe dienstenchequemodel.

De tweede grote wijziging die wordt doorgevoerd, heeft betrekking op de financiering van het stelsel. In het huidige dienstenchequesysteem staat de uitgiftedatum centraal, zowel voor de financiering en de facturatie door de uitgiftemaatschappij als voor de subsidiëring van de dienstencheque-ondernemingen.

Hoewel de inruilwaarde van de dienstencheques, die aangekocht worden de maand na de overschrijding van de spilindex, wordt verhoogd, is het voor de erkende ondernemingen vaak maanden wachten alvorens ze de actuele inruilwaarde ontvangen. Doordat de dienstencheques 12 maanden geldig zijn blijven er immers nog maanden dienstencheques met de oudere, lagere inruilwaarde in omloop. Desalniettemin zijn de erkende ondernemingen wel gehouden om ondertussen de lonen te indexeren van de werknemers. Dit zorgt voor extra druk op de rendabiliteit van de sector, zeker in tijden van hoge inflatie.

Verder gebeurt de facturatie door de uitgiftemaatschappij momenteel op basis van de aankoopdatum van de dienstencheque door de gebruiker. Dit gaat gepaard met veel prefinanciering langs overheidszijde.

In het toekomstige model stellen we nu de prestatiedatum centraal. Hierdoor kunnen we de bestaande prefinanciering ten aanzien van de uitgiftemaatschappij deels verminderen en kunnen we het na-ijlend effect van de indexeringen voor de erkende ondernemingen wegwerken en de inruilwaarde van de dienstencheques verhogen op basis van prestatiedatum i.p.v. uitgiftedatum. Dit is mogelijk in het nieuwe model, doordat alle dienstencheques en de achterliggende processen digitaal zullen zijn.

Verder zal ook de problematiek van de vervallen dienstencheques aangepakt worden. Hoewel de dienstencheque vandaag 12 maanden geldig is voor de gebruiker en deze laatste niet-gebruikte nog geldige dienstencheques kan laten omruilen of terugbetalen, zien we dat er maandelijks nog vrij veel dienstencheques vervallen. De waarde van de dienstencheques wordt door de uitgiftemaatschappij in dit geval integraal teruggestort naar de Vlaamse Overheid. Door over te stappen naar een volledig digitaal chequesysteem kunnen we de vervaldatum van dienstencheques de facto afschaffen en in een automatische terugbetaling voorzien.

Daarnaast wordt het minimum plafond voor de bestelling van dienstencheques opgeheven. Vandaag moet een gebruiker minimum 10 dienstencheques aankopen per bestelling. In sommige gevallen is deze procedure echter zeer omslachtig. Indien de gebruiker geen 10 dienstencheques meer nodig heeft, moet hij alsnog 10 cheques kopen en nadien de resterende niet-gebruikte cheques voor terugbetaling indienen bij de uitgiftemaatschappij.

Bijgevoegd ontwerp van besluit strekt ertoe de voornoemde wijzigingen door te voeren, dit vanaf 1 januari 2025. Hoewel het nieuw dienstenchequemodel pas van kracht wordt binnen 2 jaar, dringen de aanpassingen zich vandaag al op om rechtszekerheid te bieden bij de lancering van het bestek voor de gunning in de loop van volgend jaar van de nieuwe uitgiftemarkt in uitvoering van het nieuwe dienstenchequemodel.

Tot slot wordt in dit ontwerp besluit ook van de gelegenheid gebruik gemaakt om enkele tijdelijke bepalingen te schrappen die verwijzen naar coronamaatregelen die vandaag niet meer van toepassing zijn.

Teneinde te voldoen aan de bepalingen van de algemene verordening gegevensbescherming, zullen op een later tijdstip via decreet de nodige bepalingen opgenomen worden met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel voegt een definitie voor de prestatiedatum van een dienstencheque toe. Deze zal de uitgiftedatum vervangen als centraal aanknopingspunt bij de financiering en facturatie. Opgemerkt hierbij dat er nog een lichte technisch-terminologische correctie van deze definitie is doorgevoerd nadat de vermelde adviezen werden verstrekt.

Artikel 2

Deze bepaling waarbij de onderneming zich engageert om naast papieren dienstencheques ook elektronische dienstencheques zonder beperking te gebruiken is zonder voorwerp geworden, gezien de overgang naar elektronische dienstencheques.

Artikel 3

1° Hier wordt bepaald dat de dienstencheque een gedematerialiseerde vorm aanneemt en wordt aangekocht en gebruikt door middel van een elektronische procedure.

Het departement WSE krijgt delegatie om hiervan de modaliteiten te bepalen. Dit zal gebeuren via het bestek voor de openbare aanbesteding van de overheidsopdracht aan de uitgiftemaatschappij. Daarnaast wordt bepaald welke gegevens de elektronische dienstencheque dient te bevatten.

Deze bepaling vervangt de vroegere vermelding van gegevens op de papieren dienstencheque met verwijzing naar een opgelegd model. (zie ook artikel 13 van dit besluit).

2° Hier wordt het minimum plafond voor de bestelling van minimum 10 dienstencheques per bestelling opgeheven.

3° Hier wordt in de automatische terugbetaling voorzien van vervallen dienstencheques.

4° Deze bepaling inzake verlengde geldigheidsduur en omruiltermijn van dienstencheques uitgegeven in maart en april 2019 is ondertussen zonder voorwerp geworden en wordt opgeheven.

Artikel 4

In dit artikel wordt de overmaaktermijn van de bestelde dienstencheques aan de gebruiker verkort van de huidige 5 werkdagen naar 3 werkdagen. Dit wordt mogelijk door de overstap naar de elektronische procedure. Tevens krijgt het departement de delegatie om het principe en modaliteiten van deze elektronische procedure te bepalen.

Artikel 5

In dit artikel krijgt het departement delegatiebevoegdheid om het principe en de modaliteiten van de procedure om de liquiditeitspositie van het uitgiftebedrijf te monitoren en aan te vullen te bepalen.

Artikel 6

In dit artikel wordt de werkwijze van registratie en validatie van prestaties inzake dienstencheques aangepast aan de elektronische procedure. Het departement krijgt ook hier delegatiebevoegdheid terzake.

Artikel 7

Door het overstappen naar de elektronische procedure wordt het verbod voor de onderneming om haar werknemers te vertegenwoordigen bij het ondertekenen van de papieren dienstencheque zonder voorwerp, en wordt deze opgeheven.

Artikel 8

In dit artikel wordt de verplichting voor de erkende onderneming om haar erkenningsnummer en identiteit op de dienstencheque te vermelden opgeven. Deze vereiste wordt nu in artikel 3 ingeschreven.

Daarnaast is de bepaling inzake de verlengde overmaakttermijn van dienstencheques uitgegeven in maart en april 2019 aan het uitgiftebedrijf ondertussen zonder voorwerp geworden en wordt deze opgeheven.

Artikel 9

In dit artikel wordt de bepaling dat de elektronische procedure inzake dienstencheques gelijk gesteld wordt met procedure inzake de papieren versie opgeheven. De elektronische procedure wordt nu immers de opgelegde werkwijze.

Artikel 10

1° Hier wordt de terminologie aangepast aan de elektronische procedure.

2° Hier wordt voor de toepassing van de index overgestapt van de uitgiftedatum naar de prestatiedatum van de betreffende dienstencheques.

3° Hier wordt bepaald dat inzake de tegemoetkoming en de index-aanpassing voor dienstencheques die uitgegeven worden tot en met 31 december 2024 rekening gehouden wordt met de uitgiftedatum. Voor dienstencheques daarentegen die uitgegeven worden vanaf 1 januari 2025 zal inzake de tegemoetkoming en de index-aanpassing rekening worden gehouden met de prestatiedatum van de betreffende dienstencheques.

4° Deze paragraaf wordt aangepast aan de gewijzigde werkwijze inzake de afrekening overeenkomstig het nieuwe artikel 5.

Artikel 11

Dit artikel betreft een specifieke tijdelijke coronamaatregel die zonder voorwerp geworden is en derhalve wordt opgeheven.

Artikel 12

Hier wordt het model van papieren dienstencheque, opgelegd bij bijlage, opgeheven.

Artikel 13

§ 1. Dit betreft een overgangsbepaling die stelt dat niet gebruikte nog geldige dienstencheques die werden uitgegeven voor 1 januari 2025, vanaf 1 januari 2025 niet meer omgeruild kunnen worden voor nieuwe dienstencheques met een nieuwe geldigheidsduur. Dit wegens de omschakeling van uitgiftedatum naar prestatiedatum. Ook de terugbetaling aan de gebruiker van vervallen dienstencheques geldt enkel voor dienstencheques die worden uitgegeven vanaf 1 januari 2025.

§ 2. Dit betreft een overgangsbepaling die geldt ingeval de spilindex in december 2024 zou worden overschreden.

Artikel 14

De bepalingen inzake de elektronische procedure zullen vanaf 1 januari 2025 in voege treden.

Artikel 15

Dit artikel hoeft geen toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

In het toekomstige dienstenchequemodel (enkel elektronische dienstencheques) zal de aanschafwaarde van de vervallen dienstencheque terugbetaald worden aan de gebruiker. Dit betekent op jaarbasis een minderontvangst van **€ 4.194.706,09 op het begrotingsartikel JB0-9JDBAEA-OW**. De middelen van vervallen dienstencheques die op vandaag als ontvangst geboekt worden, zonder dat de burger heeft genoten van het gesubsidieerde dienstenchequesysteem, moeten evenwel beschouwd worden als een oneigenlijke ontvangst.

Verder wordt de subsidiewaarde van een dienstencheque in het huidige systeem bepaald op basis van de aankoopdatum van de dienstencheque. In het nieuwe model zullen de subsidies gekoppeld worden aan de datum waarop de prestatie plaatsvindt.

Aangezien we door de switch van uitgiftedatum naar prestatiedatum de kostprijs van de indexering met 2 maanden (= de gemiddelde tijd tussen de aankoop en gebruik van een dienstencheque) vervroegen, betekent dit éénmalig een vervroeging van de indexeringskost van **€ 8.326.666**.

B. ESR-TOETS

Deze wijziging heeft geen impact op de ESR.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Deze wijziging heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het beheer van de dienstencheques voor de lokale en provinciale besturen die over een sui generis afdeling dienstencheque beschikken zal in de toekomst vereenvoudigen. Het gebruik van elektronische dienstencheques wordt immers de norm, wat ook het proces voor erkende ondernemingen eenvoudiger en efficiënter maakt.

4. ADVIEZEN

A. SERV

De Vlaamse sociale partners ondersteunen de digitalisering van de dienstencheques indien dit gepaard gaat met:

- de nodige instrumenten voor huishoudhulpen om prestaties aan te melden zonder de kost hiervan zelf te moeten dragen. De digitalisering van de aanmelding van de prestatie mag ook niet kostenverhogend zijn voor de dienstencheque-ondernemingen;

- voldoende alternatieven voor minder digitaal onderlegde gebruikers. Dit in overleg met dienstencheque-ondernemingen en expertisecentra zoals LINC, vzw Samenlevingsopbouw of Digidak;
- de mogelijkheid om papieren afschriften minstens maandelijks te ontvangen. Gebruikers moeten eenvoudig terecht kunnen bij het uitgiftebedrijf zonder dat de werknemer ook de rol moet opnemen van administratieve/digitale ondersteuner;
- een informatiecampagne en vorming voor zowel de consultants als huishoudhulpen over het nieuwe systeem.

Bij de opmaak van de overheidsopdracht werd rekening gehouden met voornoemde opmerkingen. Het inbellen van prestaties via IVR zal vanaf de uitvoering van de volgende overheidsopdracht gratis zijn en er zullen voldoende alternatieven voorzien worden die digibete gebruikers in staat moeten stellen om de dienstencheques op eenvoudige wijze te beheren. Deze alternatieven omvatten niet enkel een verbeterde volmachtenprocedure, maar ook laagdrempelige methodes (o.a. papieren afschrift). Hiervoor werd een uitgebreid onderzoekstraject doorlopen in 2021-2022. De aanbevelingen hieruit werden verwerkt in de nieuwe overheidsopdracht. Bovendien zal samen met de volgende opdrachtnemer een uitvoerige communicatiecampagne gevoerd worden waarbij alle betrokken actoren voldoende op voorhand geïnformeerd zullen worden.

De sociale partners hadden ook nog een punctuele opmerking bij artikel 10, dat stipuleert dat het uitgiftebedrijf binnen de 10 dagen na validatie de inruilwaarde aan de erkende onderneming stort. De Vlaamse sociale partners vragen met het oog op de liquiditeit van de dienstencheque-ondernemingen om in het bestek voor het uitgiftebedrijf te sturen op een snelle uitbetaling. Voornoemde termijn, die trouwens vandaag ook al in de regelgeving vermeld staat, is enkel een maximumtermijn binnen dewelke een uitbetaling moet gebeuren. De terugbetaling van de cheques zal uiteindelijk gebeuren binnen de termijn tot dewelke de opdrachtnemer zich heeft geëngageerd in haar offerte, waar ook SLA's aan gekoppeld worden. Vandaag worden de dienstencheques ook sneller uitbetaald dan de maximum termijn die vermeld wordt in de regelgeving.

B. Vlaamse Toezichtscommissie (VTC) en Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA)

De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin de nodige elementen worden geïmplementeerd in de wetgeving. Zoals vermeld in deze nota, zullen via decreet de nodige bepalingen worden opgenomen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens om te voldoen aan de bepalingen van de algemene verordening gegevensbescherming.

De Gegevensbeschermingsautoriteit heeft zich beperkt tot een standaardadvies zonder in te gaan op de specifieke inhoud van dit BVR.

C. Raad Van State

De Raad van State geeft in haar advies nog enkele preciseringen mee aangaande de rechtsgrond. Deze werden verwerkt in voorliggend ontwerp van BVR.

Daarnaast wijst ze op de verplichting om tevens advies te vragen aan de federale Gegevensbeschermingsautoriteit. Aan deze verplichting werd voldaan.

Ten slotte wijst ze op de verplichting dat 'essentiële elementen' van de verwerking van persoonsgegevens in een wet dienen te worden bepaald. Zoals hierboven reeds vermeld, zullen via decreet de nodige bepalingen hiertoe worden opgenomen.

5. BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar definitieve goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerpbesluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende de dienstencheques, wat betreft de digitalisering
- 2° de Vlaamse minister van Werk te gelasten het voormelde ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw

Jo BROUNS

Bijlagen:

- 1) Het ontwerp van besluit;
- 2) Het advies van de inspectie van financiën van 30 november 2022;
- 3) het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting van 12 januari 2023;
- 4) het advies van de SERV van 30 januari 2023;
- 5) het advies van de Raad van State van 29 maart 2023;
- 6) het advies nr 2023/016 van de Vlaamse Toezichtcommissie van 17 januari 2023;
- 7) het standaardadvies nr. 65/2023 van de Gegevensbeschermingsautoriteit van 24 maart 2023, gegeven op 27 april 2023